

Suomen itsenäisyyden synty, kehittyminen ja rappeutuminen

Porvoon valtiopäivät 1809

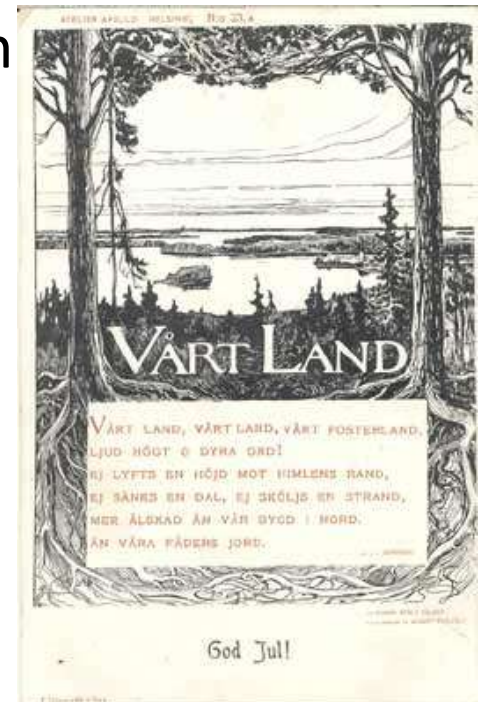
Heikki Kurttila 5.12.2017

Porvoon valtiopäivillä julistettiin Suomen suuriruhtinaskunta 1809

- Syntyi käsite ”Suomi”.
- Keisari Aleksanteri I nimitti itsensä Suomen suuriruhtinaaksi.
- Ruotsin lait, aateliston etuoikeudet ja virkamiesten sekä pappien virat säilyivät. Luterilainen kirkko säilyi.
- *”Syntyi kaksi Ruotsia.”* (prof. Matti Klinge)
- Uusi tilanne oli suomalaisille helpotus, koska sotaväenotot loppuivat, ja verotus pieneni(?).
- ”Vanha Suomi” eli Viipurin lääni ja Venäjän puoli Etelä-Savoaa liitettiin osaksi Suomen suuriruhtinaskuntaa.

Kansallisia tunnusmerkkejä ja tapahtumia

- 1835 ilmestyi "Kalevala", jonka toimitti Elias Lönnroth
- 1846 J L Runeberg/Pacius: "Vårt Land" kantaesitys
- 1860 Suomen markka
- 1863 – 1906 säätyvaltiopäivät
- 1870 Aleksis Kivi "Seitsemän veljestä".
- 1880-1910 taiteen "kultakausi"
- 1907 yksikamarinen eduskunta
- 1908 sosialidemokraateilla enemmistö

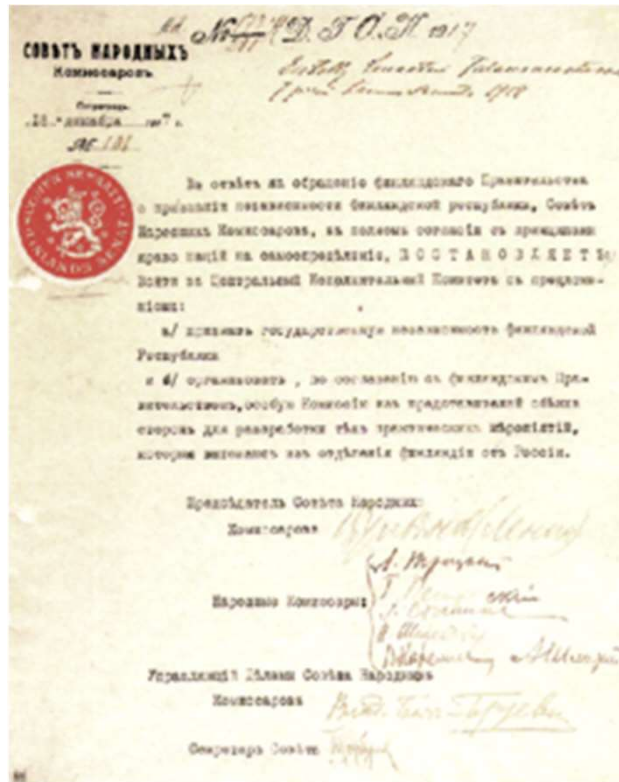
1917

- Helmikuun (maaliskuussa) vallankumous, jolloin keisari (Suomen suuriruhtinas) luopui vallasta. Samalla Suomen juridinen yhteys Venäjään katkesi
- 18.7.1917 Eduskunta hyväksyi valtalin. Samalla se hyväksyi mm. 8-tuntisen työpäivän.
- Valtalin vastustajien, kuten ministerivaltiosihteeri Enckellin vaatimuksesta Kerenskin väliaikainen hallitus hajotti Suomen eduskunnan.
- Uudet eduskuntavaalit järjestettiin, joita osa sosiaalidemokraattien kannattajista piti laittomina ja boikotoi vaaleja.
- Uusi eduskunta oli porvarienemmistöinen.

Heikki Kurttila 5.12.2017

Suomen itsenäisyyden tunnustusasiakirja ,jonka allekirjoitti Venäjän kansankomissarien neuvosto Leninin johdolla 31.12.1917

4.1.1918 Suomen itsenäisyyden lopullinen tunnustaminen

- Ruotsi, Saksa ja Ranska tunnustivat sana päivänä, kuin Neuvosto-Venäjä
- Myöhemmin samana vuonna Ranska peruutti tunnustuksensa, koska maa oli sodassa saksaa vastaan.
- Itsenäistymisen edellytykset:
 - 1. maailmansota
 - Keisarin kukistuminen
 - Leninin valtaannousu

Saksa ratkaisi luokkasodan valkoisten hyväksi

- 1918 Sisällissota, luokkasota, vapaussota
- Vaasaan paennut valkoisen Suomen senaatti pyysi saksalaiset joukot apuun ja teki Saksan kanssa sopimuksen, jossa se suostui Suomen alistumaan Saksan protektoraatiksi ja osaksi sen sotataloutta.
- Huhtikuun alussa Hangossa nousi maihin Saksan Itämeren divisioona, 10000 miestä kenraali von der Goltzin johdolla. Lisäksi samoihin aikoihin Loviisassa nousi maihin 3000 saksalaista sotilasta.
- Valkoiset sotivat myös Itä-karjalassa bolsevikkeja vastaan.
- Suomelle puuhattiin saksalaista kuningasta: Fredrik Karl, Hessenin prinssi.
- 1919 Saksa hävisi 1. maailmansodan.

Fasismin nousu Euroopassa

- 1918-1944 Suomen suojeluskunnat
- 1922 Mussolini nousi valtaan Italiassa.
- 1932 Hitler tuli valtaan Saksassa.
- 1936-1939 Franco nousi valtaan voitettuaan Espanjan sisällissodan ja kukistettuaan vaaleilla valitun hallituksen.
- 1929-1932 Lapuan liike, johdossa Vihtori Kosola
- 1932-1944 Isänmaallinen kansanliike IKL

Suomen tärkeimmät taloussuhteet 1930-luvulla

- Ruotsi ja Iso-Britannia
- Vuosikymmenen lopulla Saksa

Leningradin turvallisuustarpeet ja talvisota

- Jartsevin kysymys: *"Mitä takeita Suomi voi antaa, ettei sen alueelta hyökätä Leningradin kimppuun?" Suomi: Ei mitään takeita.*
- *Seuraavaksi NL:n ehdotus aluevaihdoista. Suomi: Ei tullut kysymykseenkään.*
- Ministeri Erkon ohjeet neuvottelijoille: *"Unohtakaa, että Neuvostoliitto on suurvalta."*
- 1939-1940 talvisota
- Göringin lupaus Kivimäelle: *"Muistakaa, että teidän on tehtävä rauha millä ehdoin tahansa. Takaan, että kun lyhyen ajan kuluttua lähdemme sotaan Venäjää vastaan, saatte kaiken takaisin korkoineen."* (Ylikangas)
- 1940 Moskovan rauha, jossa Suomi menetti Karjalan kannaksen ja Viipurin.
- Hanko vuokrattiin NL:lle

Jatkosota 1941-1944

1940 Saksa valtasi Norjan.

1941 Kauttakulkusopimus Suomen kautta saksalaisille. Suomen eduskuntaa ei vaivattu.

Pohjois-Suomi alistettiin Saksan armeijan käyttöön.

22.6.1941 Saksa hyökkäsi Neuvostoliittoon.

25.6.1941 Suomi hyökkäsi Neuvostoliittoon.

Leningradin piiritys 8.9.1941-18.1.1943

- Saksalaiset etelästä
- Suomalaiset tulivat kannaksen suunnasta kaupungin rajoille ja etenivät Syväri-joelle.
- Leningradin piirityksessä menehtyi yli 600 000 ihmistä.

Jatkosodan rauha

- Suomi menetti taas Karjalan. Lisäksi se menetti Petsamon ja osia Sallasta ja Kuusamosta. Lisäksi Porkkalan alue vuokrattiin NL:lle.
- Suomi joutui maksamaan sotakorvauksia. Tämän johdosta Suomeen vahvistui esim. metalli- ja konepajateollisuus. Esim. Rautaruukki
- Fasistiset järjestöt lakkautettiin ja sotasylliset tuomittiin.

Itsenäinen Suomi

- SKP:n toiminta laillistettiin, ja SNS perustettiin.
- SKDL perustettiin. Sosiaalisia uudistuksia kuten lapsilisät SKDL:n aloitteesta (1948)
- 1948 YYA-sopimus solmittiin maiden kesken. Sen taloudellinen merkitys oli suuri.
- Sotakorvauksien jälkeen (1952) suomalaiset kävivät tuottoisaa bilateraalista kauppaa NL:n kanssa.
- 1955 Suomi hyväksyttiin YK:n jäseneksi.
- Sotilaallisesti sitoutumaton Suomi osallistui lukuisiin YK:n rauhanturvaamistehtäviin.

”Itsenäinen” Suomi

- 1990 Suomi irtisanoi yksipuolisesti YYA-sopimuksen.
- 1991 Neuvostoliitto hajosi ja muuttui Venäjäksi.
- 1992 YYA-sopimuksen irtisanomisesta sovittiin Venäjän hallituksen kanssa.
- 1994 Suomi liittyi NATO:n ”rauhankumppanuus”-ohjelmaan.
- 1995 Suomi liittyi EU:hun.
- 2002 euroraha otettiin käyttöön.

Suomen ”riippumattomuus” syvenee

- 2003 Suomi alkoi osallistua Afganistanissa NATO-johtoiseen ISAF ”rauhanturvaamisoperaatioon”. Oliko sittenkin kysymys miehitykseen osallistumisesta?

Suomi antautuu

- 2014 Puolustusvoimien komentaja kenraali Lindberg allekirjoitti NATO:n kanssa isäntämaasopimuksen. Presidentti Niinistö oli läsnä tilaisuudessa.
- Sopimuksessa on perustuslain kanssa ristiriidassa olevia kohtia.
- Suomen eduskuntaa ei vaivattu.
- Aluksi sopimus oli vain englanniksi, mikä ei ole eduskunnan virallinen kieli. Ensin sopimus suomennettiin Itsenäisyyspuolueen toimesta. Vasta sitten ulkoministeriö itse ryhtyi käännöstyöhön.
- Asehankintoja USA:sta

Heikki Kurttila 5.12.2017

Mitä isänmaallisuus näyttää olevan?

- Urheilu
- Sota
- Maisema

Itsenäisyyden merkitys

- Päätöksenteko on lähellä.
- Itse tuntee erityisolosuhteet parhaiten.
- Oman erityiskulttuurin vaaliminen
- Nationalismi = sortavan maan isänmaallisuutta
- Patriotismi = sorretun maan isänmaallisuutta
- Lenin

Vastakkaisia ideologioita

- Kansallisuusaate (Herder 1770-luvulla,)
 - Porvaristo suosittelee työväenluokalle.
 - Maisema
 - Urheilu
 - Sota
 - Yhteiskunta näyttää puuttuvan.
- Proletaarinen internationalismi (Marx, Engels)
 - Työväenluokkainen idea
 - Sosialismi
 - Solidaarisuus
 - Rauha